PALATUL FERMECAT

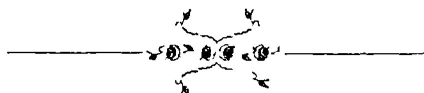
SAU

CRUCEA SI SFOARA

LEGENDA POPULARA

DE

G. BARONZI

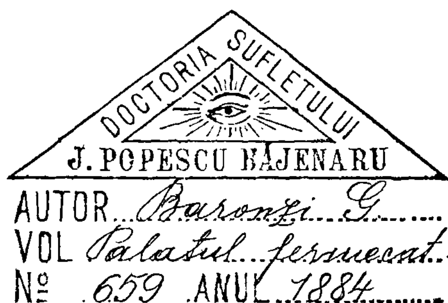

BUCURESCI

TIPOGRAFIA STATULUI, CURTEA ŞERBAN-VODA

1883

www.dacoromanica.ro

PALATUL FERMECAT

---

*
* *

Pe o vale verde din Carpaţĭ, într'un loc singuratic şi pustiŭ, unde érba crescea până în brâŭ şi braḑiĭ se înălţaŭ până în norĭ, curgea uă apă limpede care se vĕrsa dintr'uă stâncă, al căreĭ vêrf era ântêia tréptă a scăreĭ pe care se urca cine-va în împĕrăţia vêntuluĭ turbat.

Acel vêrf s'a numit maĭ în urmă Coiful luĭ Traian, iar rîul cu apa limpede se numea pe atuncĭ Rîul Dómneĭ preursite.

Locul pe care 'l descrim nu era cunoscut de nimen, de şi uă dinióră, dincolo de stânca ce se înălţa ca un zid uriaş, se afla un palat măreţ şi mândru, locuit de un domn tênĕr şi frumos, care se numea Domnul din Ḑorĭ, şi care domnise în aceĭ timpĭ strevechĭ peste tóte ţinuturile acelea întinse cu multă omeniă şi cu multă îngrijire pentru poporul sĕŭ. Dar de la un timp palatul sĕŭ zăcea ascuns în înfundăturele cele nestrĕbătute de ómenĭ, de óre-ce tóte căile carĭ duceaŭ într'acolo eraŭ perdute şi necunoscute în urmă.

Precum am ḑis, nicĭ un picior omenesc nu maĭ

www.dacoromanica.ro

trecuse de mult prin acele locurĭ, nicĭ uă fiară selbatică nu 'şĭ maĭ avea visuina prin acele pădurĭ de bradĭ şi de stejarĭ carĭ umbreaŭ cóstele cele rîpóse ale munţilor după împrejur, nicĭ uă pasăre nu 'şĭ maĭ însemnase sborul pe d'asupra loculuĭ unde palatul părea adormit ca într'un somn fără deşteptare, înfăşurat în vĕlul uităreĭ, perdut în tăcerea singurătăţeĭ fără a da cel maĭ mic semn de viaţă de un mar de timp.

Uă pânză albă de ninsóre acoperea creştetul cel înalt al munteluĭ, la spatele căruia vieţuia uă dinióră o lume, acum perită pentru orĭ-cine. Adesea, câte un călător, care audise vorbindu-se de acel palat minunat, a cercat sĕ ajungă până acolo, dar uă singură potecuţă care 'l ar fi putut duce la ţitna sa, era de mult perdută şi ea sub desimea burienelor ce se îmulţiseră peste dênsa; alţiĭ, maĭ cutezătorĭ, aŭ rĕsbit printre pădurĭ, făcêndu-'şĭ uă cărare cu multă muncă până sĕ ésă dincolo, dar părea ca un făcut, de óre-ce 'şĭ rĕtăceaŭ paşiĭ înainte de a se urca până în creşcetul munteluĭ, şi nimen nu'ĭ-a maĭ vĕdut întorcêndu-se înapoĭ.

Ce sĕ fie óre? se întrebaŭ adesea uniĭ alţiĭ, nu cumva aci e locuinţa ielelor, carĭ încurcă potecele spre a nu descoperi nimen ascundĕtórea lor? nu cumva acel palat se află scufundat sub pàmênt, saŭ că n'a maĭ fost de când lumea, daca cumva nu va fi zăcênd sub ninsórea care se grămădeşce în fiă-care érnă pe dênsul şi nicĭ vara nu o maĭ topesce, şi noĭ în deşert ne cercăm sĕ găsim ceea-ce nu se póte găsi şi sĕ vedem ceea-ce nu se póte vedea.

Nu se scia care era adevĕrul, şi aniĭ se strecu-

www.dacoromanica.ro

raŭ, fără ca nimen sĕ fi putut descoperi încă cea maĭ mică urmă din palatul cel nevĕḑut!

Şi cu tóte acestea, bĕtrânii noştri vorbind adesea despre el, spuneaŭ în cuget curat că nu era uă minciună, ci că el a fost uă dinióră mândria ţĕreĭ despre frumuseţe şi fala Domnuluĭ din Ḑorĭ care locuia într'ênsul. Eĭ sciaŭ acésta din bĕtrâniĭ carĭ vĕḑuseră cu ochiĭ lor, carĭ umblaseră prin acele locurĭ şi petrecuseră adesea ḑile întregĭ în ele.

Intr'uă diminéţă de tómnă, sórele resărea într'un noian de céţă, dar care se risipa din ce în ce la apropierea razelor luĭ. Tóte feçele curcubeuluĭ se vedeaŭ jucând pe vêrfurile munţilor celor maĭ înalţĭ. Aerul sufla recoros aducênd miróse de pe miĭ de florĭ. Rîul Dómneĭ preursite curgea limpede ca cristalul şi rece ca ghiaçia, şi se perdea şerpuind între malurile luĭ pline de verdéţă şi de florĭ.

Uă fată tênĕră ca ḑorile de vară, frumósă ca uă sĕrbătóre lină şi senină, înainta cu paşĭ înceţĭ spre malul rîuluĭ aprópe de pólele stânceĭ de unde se revĕrsa. Ea avea doĭ ochĭ verḑĭ ca frunḑa de salciŭ, doĕ buzişóre rumeóre carĭ părea rupte dintr'uă bucată de mărgén, un pĕr bălăior ca paiul grâuluĭ şi un miḑlocel ce ar trece lesne prin tórta unuĭ inel. De frumósă ce era, nu te puteaĭ uita la dênsa fără a clipi din ochĭ, ca în façia sóreluĭ, şi nu te puteaĭ apropia de ea, fără a simţi inima săltând în pept de bucuriă şi de plăcere. Dar ce folos de atâta frumuseţe şi de atâta ju-

www.dacoromanica.ro

neţe, daca era tristă şi plânsă, sărmana copilă?

Ea se aşeḑă pe malul rîuluĭ, 'şĭ rezemă fruntea pe mâna eĭ cea albă şi mică şi începu sě plângă. De ce plângea ea óre? nimen nu scia, dar ce se scia era numaĭ că ea venea acolo în tóte ḑilele ca sě 'şĭ svênte lacremele la adierea vêntuluĭ din munţĭ, saŭ sě le usuce la focul sóreluĭ care ardea ca focul din inimióra sa. Apoĭ 'şĭ uda genele şĭ mâinele în undele cele limpeḑĭ ale rîuluĭ şi făcea sě resune văile de suspinele şi de gemetele eĭ.

Atuncĭ o auḑi un unchiaş bětrân şi gârbov, care trecea din întîmplare pe acolo, şi făcêndu-i-se milă de dênsa se opri în façia eĭ şi o întrebă ce avea sě plângă şi sě suspine aşa de tare.

—De ce voescĭ sě afli ceea-ce mě face sě plâng şi sě suspin, bunule unchiaş? ḑise copila întorcêndu-şĭ ochiĭ ceĭ frumoşĭ, ca doě steluţe de smarald către acela ce 'ĭ făcuse acéstă întrebare. Nu veḑĭ d-ta cum se bucură tótă natura de cum vine primăvara până când ţine tómna cea frumósă? Câmpiele şi délurile se îmbracă cu verdéţă, florile se légănă cu plăcere sub fluturiĭ ceĭ impestriţaţĭ şi sub albinele cele aurite carĭ vin sě le sărute, păsările ciripesc de veseliă sburând câte doě alăturĭ şi spărgênd aerul cu cântările lor amoróse, ênsă şĭ nóptea cea amorţită şi tăcută, o veḑĭ de multe orĭ strěluciud şi ea de miĭ de stele carĭ schînteiă pe fruntea eĭ; undele rîurilor murmura între malurile sele înflorite, ca cum ar vrea sě le spuiă bucuria lor, tóte frunḑele copacilor tremură de plăcere când adierea unuĭ vênteleţ de séră vine sě le deştepte cu şoptele lor cele dulcĭ, numaĭ inima mea e tristă şi pustiă, de óre-ce nimic nu o mişcă, nimic nu o face sě salte

www.dacoromanica.ro

de cât dorul cel nevindecat care o frămăntă, de cât amărăciunea care o înveninéză de atâtea marĭ de ḑile.

— Şi acest dor, şi acéstă amărăciune de uude 'ţĭ vin óre, copila mea? o întrebă unchiaşul.

— E tristă istoria mea, bunul meŭ bĕtrân, şi apoĭ ce folos aş avea când 'ţĭ aş spune-o? Poţĭ sĕ 'mĭ daĭ vre un ajutor?

— Şi pentru ce credĭ că n'aş putea óre? am trăit destulă viaţă; am împlinit suta de anĭ; ochiĭ meĭ aŭ vĕḑut multe şi am trecut prin multe nevoĭ; nevoile învaţă minte pe omul care scie sĕ se foloséscă de învĕţămintele lor; până nu daĭ cu capul de prag, nu sciĭ sĕ te ferescĭ de dênsul, şi aurul până nu trece prin foc şi prin ciocan nu se face aşa de frumos şi strălucitor cum îl sciĭ. Deschide-ţĭ dar inima la mine ca la un părinte, şi póte voiŭ sci şi eŭ sĕ mîngîiŭ durerea care 'ţĭ sfâşiă sufletul aşa de cumplit.

Şi unchiaşul se aşeḑă pe trunchiul unuĭ copac, rezemându-se cu spatele de dênsul şi umbrindu-se sub frunzele luĭ cele dese.

— Aşa cum mĕ veḑĭ, respunse fata ştergêndu-'şĭ genele de cele dupe urmă lacreme ce i le udaŭ, am fost şi eŭ fiica unor părinţĭ cu dare de mână şi cu omeniă. Sunt 3 anĭ de când 'ĭ am perdut şi de când am remas singură pustiă în tótă lumea asta mare. N'am pe nimen lângă mine care sĕ 'mĭ dea vr'uă mîngîere saŭ sĕ mĕ sprijin într'ênsul. Lumea mĕ găsesce că sînt frumósă, dar ce sĕ fac cu frumuseţea când n'am nicĭ uă avere? Nicĭ un tênĕr nu m'a cerut când a auḑit că sînt săracă, şi cu tóte acestea simţ că aş putea sĕ fac fericirea aceluia care ar voi sĕ fie

www.dacoromanica.ro

sociul meŭ şi m'ar iubi fără sĕ caute că n'am avere. Ḑicĭ că aĭ trait mult şi aĭ apucat suta de anĭ, eĭ bine, eŭ sînt numaĭ de nouĕ-spre-ḑece anĭ, şi cu tóte acestea mi se pare că am trăit peste sută. Viaţa unuĭ nefericit pare tot-d'a-una maĭ lungă de cât a celor carĭ trăesc în îndestulare şi în mulţumirĭ.

Ómeniĭ sunt maĭ recĭ şi nesimţitorĭ pentru ceĭ ce le cer vre un ajutor, şi când fac vre un bine, este pentru ca sĕ vorbéscă lumea de eĭ, saŭ că 'l fac acelora care n'aŭ nevoiă de dênşiĭ, căcĭ eĭ nu fac binele cu uă mână fără ca sĕ sciă cea-altă mână, ci pentru ca sĕ scie lumea întrégă ceea-ce aŭ făcut.

Dar sĕ lăsăm pe ómenĭ în pace, fiind-că nimic nu 'ĭ póte îndrepta din ceea-ce sunt şi din ceea-ce vor sĕ fiă, şi sĕ venim la ceea-ce mĕ privesce pe mine. Intr'uă ḑi, póte sĕ fiă un an de atuncĭ, pe când veneam în acest loc unde viŭ adesea sĕ plâng façiă cu Dumneḑeŭ, creḑênd că 'mĭ va vedea lacremele şi se va îndura de ele, m'a furat somnul sub acel paltin unde staĭ D-ta. Pe când dormeam visaĭ uă femeiă tênĕră, cam ócheşe la façiă, dar plăcută la chip, care veni drept la mine şi mĕ întrebă de nume; eŭ 'ĭ rĕspunseĭ că mĕ chiamă Florióra.

„— De câţĭ anĭ eştĭ? mĕ maĭ întrebă ea.

„— De opt-spre-ḑece.

„— In ce ḑi te aĭ născut?

„— Intr'uă Sântă Duminică.

„— Adu-'mĭ mâna dréptă sĕ 'ţĭ caut în palmă.

'I intinseĭ mâna şi ea privi cu mirare în palma mea.

„— Adu-'mĭ şi p'a stângă, 'mĭ ḑise ea apoĭ.

www.dacoromanica.ro

'I întinseĭ şi p'a stângă; ea o ţinu în mâinile eĭ şi citi maĭ mult într'ênsa. Apoĭ se uită lung la mine şi în cele din urmă 'mĭ ḑise aşa:

„— Tu eştĭ Dómna preursită care veĭ domni alăturĭ cu Domnul din Ḑorĭ în aceste locurĭ, dar veĭ maĭ suferi câte-va ḑile până a ajunge la mărirea ce te aştéptă;

„— Cine e Domnul din Ḑorĭ de care 'mĭ vorbescĭ? o întrebaĭ eŭ.

„— Veḑĭ tu aceştĭ munţĭ în valea cărora te afli? Eĭ sunt şépte la numĕr. Caută poteca ce se ascunde de toţĭ ochiĭ, iar numaĭ de aĭ tĕĭ nu se póte ascunde daca veĭ stărui s'o descoperĭ. Când veĭ da peste ea urméză pe dênsa calea tot înainte, dar sĕ cauţĭ când va fi luna în crescere. Dute tot înainte, şi veĭ auḑi la spatele tĕŭ strigăte de ómenĭ, mugirĭ de fiare sĕlbatice, mânia ceruluĭ, tu sĕ nu te uiţĭ înapoĭ nicĭ sĕ 'ţĭ fiă témă de ceva, ci veĭ merge mereŭ până când veĭ trece peste ceĭ şépte munţĭ, carĭ de aci ţi se par ca un singur munte. In valea celuĭ de al şèptelea munte, veĭ găsi un oraş mare, şi în miḑlocul oraşuluĭ un palat de marmură albă. In acel palat, care e fermecat, dórme de câţĭ-va anĭ Domnul din Ḑorĭ, fiind vrăjit de uă vrăḑitóre rea. Dute spre sóre-resare până veĭ da de uă pescere care e plină de licuricĭ ce o luminéză cu focurile lor; acolo veĭ găsi érba férelor, uă buriană négră cu seminţe mĕrunţele ca ţĕrîna, asemenea negre. Adună seminţele, şi când veĭ ajunge la porţile palatuluĭ, pune din acea sĕmînţă în încuietórea lor şi ḑi aşa: „Deschideţi-vĕ, porţĭ pe fier, că vine dómna vóstră!“ Porţile vor trosui cu un sgomot spăimêntător şi apoĭ se vor deschide. Pe urmă trecĭ

www.dacoromanica.ro

curtea şi opreşce-te la uşa de la scară, fă tot aşa şi ḑi: „Deschideţi-vě uşĭ de aramă, că vine dómna vóstră!“ Ele vor trosni asumenea şi se vor deschide. De aci veĭ ajunge la capul scăreĭ; urméză ca maĭ înainte şi ḑi: „Deschideţi-vě, uşĭ de argint, că vine dómna vóstră!“ Şi ele se vor deschide ca cele d'ântêiŭ. In urmă veĭ ajunge în fundul săleĭ, unde veĭ da de alte uşĭ închise; tot aşa veĭ face şi acolo şi veĭ ḑice: „Deschideţi-vě uşĭ de aur că vine dómna vóstră!“ Când se vor deschide şi acele uşĭ, veĭ intra într'uă încăpere mare care strělucesce de miĭ de petre scumpe ce le are pe dênsa. Acolo veĭ vedea pe Domnul din Ḑorĭ, un têněr frumos ca lucéfěrul. care dórme pe tronul sěŭ măreţ aşa precum l'a vrăjit vrăjitórea cea rea. Alăturĭ cu dênsul sunt maĭ multe haine de domniţă; caută printre ele şi veĭ găsi un port care e cel maĭ frumos din tóte, căcĭ are un sóre de diamant în pept, uă lună de mărgăritarĭ în spate şi doĭ lucéferĭ de aur pe urmerĭ. Imbracăte cu acel port strelucit şi dute sě cauţĭ florile cele maĭ frumósce pe carĭ le veĭ pune pe Domnul din Ḑorĭ, apoĭ îl veĭ săruta de treĭ orĭ pe frunte şi pe ochĭ, şi el se va deştepta îndată. Când va deschide ochiĭ şi te va vedea cât eştĭ de frumósă, el te va lua de soçiă, fiind-că eştĭ ursită sě fi a luĭ. Daca veĭ face aşa, veĭ ajunge Dómnă mare şi veĭ fi fericită.“

Ḑicênd aşa ea peri de uă-dată din ochiĭ meĭ, şi eŭ mě deşteptaĭ cu minţile duse şi ca uă fermecată de ceea-ce am visat.

Pe când Floriόra vorbea ast-fel, uă ţigancă têněră eşea dintr'un tufiş care era la spatele copileĭ; ea se făcea că adună câte-va burienĭ de

www.dacoromanica.ro

lécurĭ pe carĭ le strîngea într'uă mică desagă, apoĭ smulse câte-va floricece de pe malul rîuluĭ, le înşiră pe fruntea eĭ şi se depărtă cântând uă doină din cele ce se cântă la munte.

După ce se perdu glasul cântăreţeĭ în depărtare, unchiaşul 'şĭ sprijini bărbia pe amêndoĕ mâinele luĭ osóse ce le ţinea d'asupra toiaguluĭ sĕŭ, şi ḑise ast-fel:

— Am ascultat tot ce aĭ avut de ḑis; acum sĕ 'ţĭ spuiŭ şi eŭ ce sciŭ despre Domnul din Ḑorĭ. Pe când trăia încă părintele acestuia, a vrut sĕ 'l însóre după uă fată a unuĭ Domn din vecinĭ care 'ĭ da multă avutiă în banĭ şi în moşiĭ. Fiul sĕŭ nu vrea s'o ia, fiind-că era urîtă foc şi rea la suflet, dar tată-sĕŭ stăruia din resputerĭ ca sĕ 'l facă sĕ se cunune cu fata cea înavuţită, şi tênĕrul 'ĭ respunse că maĭ bine 'şĭ ia lumea în cap de cât sĕ ia uă soçiă pe care nu putea s'o sufere, şi nu se maĭ întórce acasă câte ḑile are anul şi câţĭ anĭ are pământul. Cu tóte astea bĕtrânul n'a ţinut sémă de ameninţările fiuluĭ sĕŭ, ci 'l a făcut cu voiă şi fără voiă sĕ se cunune cu aceea ce 'ĭ-a ales'o el, dar tot uă dată a pus sĕ facă porţĭ de fer la curte, uşĭ de aramă la scara de jos, uşĭ de argint în capul scăriĭ şi uşĭ de aur în partea unde şedea fiul sĕŭ cu mirésa; apoĭ a încuiat tóte porţile şi tóte uşile şi a luat cheile la dênsul. Merse cum merse timp de uă lună şi maĭ bine, când étă că bĕtrânul muri, şi de cheĭ nu se maĭ scia ce s'aŭ făcut. Nimen nu cunoscea locul unde le ascunsese reposatul, şi tineriĭ staŭ încuiaţĭ, de le ducea de mâncare pe feréstră într'un coş legat de uă sfóră. In casă maĭ nicĭ; uă vorbă nu se auḑea între juniĭ soçĭ; casa pă-

www.dacoromanica.ro

rea pustiă de atâta tăcere ce domnea într'ènsa.

Intr'uă ḑi, nevasta tênĕruluĭ Domn ne maĭ putênd suferi asemenea viaţă, şi luă inima în dinţĭ şi ḑise astfel sociuluĭ eĭ!

„— Eŭ vĕḑ că nu putem ţine casă împreună; d-ta mĕ urescĭ cu foc, şi eŭ de ce sĕ mi închiḑ viaţa cu un om care nu mĕ iubesce şi nu mĕ póte iubi nicĭ uă dată. Nu e maĭ bîne sĕ mĕ laşĭ sĕ plec de aci şi sĕ mĕ duc de unde am venit, şi d-ta veĭ găsi pe urmă uă altă femeă care sĕ ţĭ placă şi cu care veĭ puté fi fericit?

„— Aĭ judecat pré bine, respunse soçiul eĭ, dar cum veĭ puté sĕ plecĭ de aci dacă suntem amêndoĭ încuiaţĭ ca într'uă temniţă? Sciĭ vre un miḑloc pin care sĕ deschiḑĭ uşile şi porţile cele încuiate? Dacă sciĭ, deschide-le şi apoĭ du-te cu Dumneḑeŭ, că pâine şi sare nu maĭ putem mânca împreună, fiindcă că nu te am luat de bună voiă, ci pentru că mi s'a pus sula în cóstă ca sĕ te ieaŭ.

„— Asta o sciŭ, ḑise dênsa, şi de aceea nicĭ eŭ nu voiŭ sĕ stăruesc a prelungi uă căsătoriă care sĕ vede că a fost neputinciósă pentru noĭ; dar acum e vorba sĕ căutăm miḑlocul de a ne despărţĭ, de óre-ce daca nu vom face nicĭ uă mişcare vom rĕmâné tot aşa câte ḑile vom avé de aci înainte.

„— Şi care 'ţĭ e părerea! o întrebă soçiul eĭ.

„—Părerea mea ar fi sĕ mĕ puĭ în coşul cu care ni se aduce de mâncare, şi, legat cu uă sfórá grósă, sĕ i daĭ drumul în curte cu mine din preună. Uă dată scăpată de acĭ, voiŭ face ce oiŭ face ca sĕ te scap şi pe d-ta din acéstă imchisóre şi voiŭ scăpa şi eŭ.

www.dacoromanica.ro

„— Şi porţile cum le veĭ deschide în urmă?

„— Eŭ voiŭ adormi pe toţĭ ómeniĭ din curte cu vrăjile ce sciu sĕ le fac, şi când vor fi adormiţĭ, 'ĭ voiŭ căuta pe toţĭ pênĕ voiŭ găsi cheile carĭ trebue sĕ fiă la vre unul din eĭ date în păstrare; atuncĭ voiŭ deschide tóte uşile şi porţile cele marĭ, şi astfel vom scăpa şi unul şi altul.

Aşa se puse la căle sĕ se facă, şi aşa se şi făcu. Chiar în nóptea aceea dupĕ cântarea cocoşilor dinainte de rĕvĕrsatul ḑorilor, pe când lumea se afla cufundată în somnul cel maĭ ḑulce, Domnul din Ḑorĭ légă coşul cu uă funiă de mĕtase şi dupĕ ce intră soçia luĭ într'ênsul, 'ĭ dete drumul în curte.

— Dar de unde sciĭ tóte aceste lucrurĭ cum s'aŭ petrecut? întrebă Florióra pe unchiaşul.

— Le sciŭ, respunse acesta, de óre-ce eŭ eram pe atuncĭ grădinar la Domnul din Ḑorĭ, şi fiind că locuinţa unde şedeam eŭ era chiar în grădină, într'un chioşc care era aprópe de pórta grădineĭ, care pórtă se afla tocmaĭ sub ferestrele caseĭ unde şedeaŭ tineriĭ soçĭ, auḑiĭ tóte vorbele lor, şi temêndu-mĕ sĕ nu 'mĭ amorţéscă şi pe mine cu vrăjile eĭ, am stat tótă nóptea fără sĕ dorm.

— Urméză, zise copila.

— Indrăcita femeiă intră atuncĭ în grădina şi căută la lumina luneĭ burienele de carĭ avea nevoiă pentru fermecele eĭ, apoĭ eşi de acolo şi se duse din uşă în uşă pe la toţĭ ómeniĭ curţiĭ care pe unde locuia, puse burienile sub nasul fiă-căruia şi 'ĭ adormi pe toţĭ. D'acolo se întórse la palat, tocmaĭ în miḑlocul curţiĭ, făcu un foc mare, îl descântă, aruncă uă mână din acele burienĭ într'ênsul şi eşĭ îndată un fum negru şi

www.dacoromanica.ro

mare, care se înălţă d'asupra focului şi se rĕspândi în tóte părţile, intrând chiar pe ferestrele cele deschise ale palatului. Eŭ mĕ depărtaĭ pênĕ în fundul grădineĭ, de frică sĕ nu mĕ ajungă fumul şi pe mine, căcĭ mirosul seŭ cel greŭ începea sĕ mĭ taie resuflarea. Când se risipĭ fumul se făcu şi ḑioă: Atuncĭ prinseĭ puçină inimă la lumina ḑileĭ şi eşiĭ din grădină cu cofele, ca sĕ ieaŭ apă din fôntâna ce era în curte şi sĕ mĭ ud florile şi legumele. Când sĕ intru în curte, deteĭ cu ochiĭ de dênsa; dar acum o găsiĭ despoiată numaĭ în pele, cu pĕrul despletit pe umerĭ, ocolind palatul şî şoptind din buze cuvinte vrăjitorescĭ pe care u le putuĭ auḑi.

Vĕḑêndn-mĕ, ea remase în loc, ca cum ar fi fost trăsnită. Apoĭ venindu-şĭ puçin câte puçin în fire, şĭ luă hainele pe dênsa şî viind spre mine mĕ întrebă aşa:

„— Cum de eştĭ deştept şi în picióre, pe când toţĭ ceĭ-alţĭ sunt amorţiţî de fermecile ce le am făcut?

„— Vaĭ de mine! ḑiseĭ eú, dar pentru ce 'ĭ aĭ amorţit?

„— Pentru ca sĕ găsesc cheile şi sĕ descuiŭ porţile cele încuiate de fostul tĕŭ stăpân, respunse ea. Nu cumva le sciĭ tu unde sunt?

„— Cheile! şoptiĭ eŭ vrênd sĕ mi aduc aminte.

„— Eĭ, da, cheile; dacă mi veĭ spune unde le pot găsi veĭ vedé mult bine de la mine, de unde nu, te vrăjesc şi te fac sĕ îmărmurescĭ da înpiciórele lêngă cofele tele.

„— O fi şi minunea asta! judecaĭ eŭ în sinemĭ; dar ce eram sĕ fac şi cum puteam sĕ mĭ calc jurămêntul cu care mĕ legase reposatul stăpânu-

www.dacoromanica.ro

meŭ când mi le a încredinţat mie în păstrare, ḑicêndu-mĭ cu limbă de mórte ca sĕ nu le daŭ nimĕnuĭ înainte de a se împlinĭ un an dupĕ căsătoria luĭ fiŭ-sĕŭ!

„— Eŭ nu sciŭ de urma chielor, ḑiseĭ eŭ atuncĭ, dar daca d-ta vreĭ sĕ eşĭ din curţile acestea, eŭ te voiŭ ajuta cum sĕ eşĭ fără sĕ aibĭ nevoiă de nicĭ uă cheiă.

„— Şi cum veĭ face ca sĕ es? mĕ întrebă ea, căcĭ trebue neapărat sĕ plec de aci, fiind-că am primit scrisóre de a acasă printr'un porumbel ce o avea legată de picior, şi citiĭ că părinţiĭ meĭ staŭ sĕ móră; voiŭ dar sĕ mé duc sĕ 'ĭ maĭ vĕd uă dată pênă a nu murĭ.

„— Am uă scară care e îndoită şi maĭ înaltă de cât zidul curţiĭ; ḑiseĭ eŭ; o vom pune peste zid ca sĕ fiă uă parte afară; te veĭ urca pe partea din întru şi te veĭ coborî pe cea din afară, şi apoĭ te veĭ duce unde ţĭ e dor de dus.

„—Adu scara dacă e aşa, şi dacă mĕ veĭ însoçi unde mĕ duc eŭ, pentru ca sĕ nu fiŭ singură, ţĭ voi da uă jumătate din averea mea. De uă cam dată ţine aceştĭ banĭ.

Şi mĭ umplu pumniĭ amêndoĭ cu aur, tot galbenĭ ferecaţĭ şi nouĭ de străluceaŭ. Cu tóte acestea nu mĭ venea sĕ las pe stăpânu-meĭ, dar mĕ temeam şi de pelea mea; apoĭ şi daca rĕmâneam, cum puteam sĕ 'l desleg eŭ din fermecile ce i se făcuseră? şi ce era sĕ maĭ caut într'un loc care acum era pustiŭ, fiind-că tótă lumea se afla îmărmurită într'ênsul şi nicĭ uă suflare de om nu maĭ rĕmânea. Fuĭ dar silit a pleca dinpreună cu fugara. Când ne depărtarăm cale de vre uă jumĕtate de postă de palat, ea mĭ ḑise aşa:

www.dacoromanica.ro

„— Acum nicĭ că sĕ ţĭ maĭ trécă prin minte a te maí întórce înapoĭ, căcĭ îndată ce veĭ adormi al doilea somn, amorţeşcĭ şi tu ca ceĭ-alţĭ şi rĕmâĭ tot-d'a-una amorţit

„— Asta o sciam, ḑiseĭ eŭ, şi étă pentru ce-am părăsit acel loc fermecat.

„— Şi bine aĭ făcut; eştĭ încă în putere, caută sĕ ţĭ veḑĭ de traiŭ şi de mulţumirile ce veĭ fi avênd.

Şi mĭ umplu încă uă dată pumniĭ cu aur: apoĭ întîlnind un om cu uă trăsură cu patru caĭ, se învoi cu dênsul sĕ o ducă în oraşul de unde i eraŭ părinţiĭ, şi se făcu nevĕḑută şi ne auḑită pênĕ în ḑioa de astă-ḑĭ, dacă va maĭ fi trăind pe undeva.

*
* *

Unchiaşul tăcu dupĕ ce spuse tot ce scia despre trecutul Domnuluĭ din Ḑiorĭ. Sórele era încă sus. Floriόra întrebă pe unchiaş dacă putea sĕ i ajute ca sĕ descopere poteca cea ascunsă care ducea la palatul fermecat.

—Vino cu mine şi eŭ 'ţĭ voiŭ arĕta-o, ḑise unchiaşul; şi sculându-se din locuĭ se duse, urmat de Floriόra, pênĕ unde a sciut că era poteca. Ea era ascunsă sub mulţimea burienelor ce crescuseră pe dênsa şi mergea alăturĭ cu rîul sus pe cóstă, de unde se abătea în drépta, şi apoĭ se lăsa în vale şi se întindea pênĕ la porţile palatuluĭ fermecat.

Unchiaşul depărtă burienele cu toiagul sĕŭ şi puse pe Floriόra pe cale ca sĕ mérgă la ţinta eĭ dorită.

Inainte de a se despărţi de dênsa, el 'ĭ ḑise că peste treĭ ḑile are sĕ viă şi el acolo, căcĭ póte va

www.dacoromanica.ro

avea nevoiă de ajutorul sĕŭ, ca uă streină ce era şi necunoscută în acele locurĭ. Când ajunse la rîul Dómneĭ:

— Dar ia stăĭ, ḑise unchiaşul luând-şĭ séma, par' că şĭ ar fi adus aminte de ceva.

— Ce este? întrebă Florióra.

— Da bine, noĭ ne îngrijirăm de a căuta poteca, şi uitarăm de unde trebuia s'o începem maĭ ântêiŭ.

—Aĭ dreptate, respunse fata, vreĭ sĕ ḑicĭ de pescerea cea cu licuricĭ de unde sĕ luăm érba férelor!

— Apoĭ da. Sciĭ unde se află ea?

—Ba eŭ nicĭ atât; sciŭ numaĭ că e spre sóre-rĕsare, dupĕ cum am visat.

—Aideţĭ dar într'acolo maĭ ântêiŭ, ḑise unchiaşul gătindu-se de plecare.

— Cunoscĭ d-ta locul unde o vom puté gasi?

—Nu mĕ întreba daca o cunosc; e vre un loc în ţéra mea pe care sĕ nu 'l fi bătut cu piciórele de uă sută de anĭ de când trăesc? Vino nu maĭ cu mine şi n'aĭ grije de nimic.

Florióra se duse cu unchiaşul; amêndoĭ umblară tótă ḑioa acea pênĕ înserat; nóptea o petrecură într'uă dumbravă de mestécănĭ cu crăcile argintiĭ Adoa-ḑi, pe la revĕrsatul ḑiorilor se puseră éră pe drum şi merseră preţ de uă ḑi. A doa nópte o petrecură într'uă altă dumbravă, şi când se lumină de ḑio şi urmară din noŭ drumul pênĕ séra şi rămaseră a trea nópte într'un dumbravă de măceşĭ uriaşĭ cu pómele de mărgean, A patra ḑi ajunseră la pólele pescerii cu licuriciĭ. Acolo era un lac mare de nu 'l putea cineva trece pentru ca sĕ ajunga la pescere;

www.dacoromanica.ro

unchiaşul scóse cuţitul de la brâŭ cu care despuiá un copac gros de cója sa şi fácu ua luntre, apoĭ intră în acea luntre cu Florióra din preună, şi prin ajutorul uneĭ vîsle ce o făcură dintr'un pom de teiŭ trecură lacul pênĕ la gura pescereĭ ce se deschidea de asupra lor. Când ajunseră la gura pesceriĭ, le eşiră înainte un stol de liliecĭ carĭ nu 'ĭ lăsaŭ sĕ intre în pescere. Unchiaşul scăpară foc din cremenea sa şi aprinse éscă cu care apoĭ făcu un foc şi aprinse maĭ multe burienĭ uscate, al căror fum depărta pe lilieciĭ de la dênşiĭ, fiind fumul greŭ şi nesuferit la miros. Apoi intrară în pescere. Miĭ de licuricĭ se vedeaŭ acĭ, uniĭ spênduraţĭ de tavanul pesceriĭ, alţiĭ lipiţĭ de pereţiĭ eĭ, şi alţiĭ zăcênd pe jos, de fáceaŭ uă lumină maĭ plăcuta de cât a sóreluĭ, dar maĭ rece de cât uă ḑi de érnă. Eĭ căutară apoĭ locul unde crescea érba férelor. Acel loc era tocmaĭ în fundul cel maĭ depărtat al pescereĭ şi păzit de treĭ zîne: una era Munca, alta se numea Răbdarea şi a trea Mintea, care era maĭ bĕtrână de cât tóte. Daca auziră ele că venea fata sĕ caute érba férelor, Munca i dete uă sapă şi o puse sĕ sape locul unde era îngropată; Florióra săpă cât săpă pênĕ dete de buriana ce o căuta, dar abia o zărĭ şi un vênt veni repede şi o spulberă din ochiĭ eĭ. Atuncĭ Răbdarea i ḑise: Uită-te încotro bate vêntul, şi când îl veĭ simţĭ că vine, lasa'l sĕ trécă şi apoĭ urméza éră cu sapa. Florióra fácu precum i ḑise; aşteptă sĕ viă vêntul, îl lasă sĕ tréca, apoĭ luă éră sapa în mână şi începu sĕ sape pênĕ ce dete de altă érbă a férelor; ea de bucuriă se aplecă s'o iea, dar caḑu în locul săpat şi era sĕ remâiă acolo îngropată de viă, daca nu

www.dacoromanica.ro

sărea unchiaşul s'o scape. Atuncĭ Mintea veni şi i ḑise: Fă cum te aŭ învĕţat surorele mele, dar când veí da peste buriana ce o cauţí, aplêcă-te cu uă mână sĕ o ieĭ şi apucă-te cu cea-altă mână de mâna mea ca sĕ nu caḑĭ în grópă! Florióra făcu pre cum o învĕţă Mintea, şi astă dată o scóse la cale maĭ bine de cât cele doĕ dăţĭ de maĭ înainte.

Când se întórse Florióra din preună cu unchiaşul la rîul Dómneĭ preursite, mâncară ântêia nópte în dumbrava cu măceşiĭ, dar astă dată măceşiĭ se schimbară în bóbe de rubin; adoa nópte o petrecură éră în dumbrava cu teĭ, florile teilor se prefăcură tóte în aurul cel maĭ bun şi curat; a treia nópte o petrecură în dumbrava cu mestécanĭ, şi crăcile mestécănilor eraŭ atuncĭ tóte de safir de sus pênĕ jos.

— Ce sĕ fiă asta! ḑise Ftorióra când vĕḑu acele cracĭ, acele florĭ şi acele póme prefăcêndu-se de uă dată în atâtea scumpeturĭ de cel maĭ mare preţ!

— Nu trebue sĕ te mirĭ, i rĕspunse unchiaşul, érba férelor ce aĭ luat'o din pescera cu licuricĭ, adică din pescera luminelor, nu e alt ceva de cât rodul ce 'l culege cineva din învĕţămintele date de acele treĭ surorĭ: Munca, Răbdarea şi Mintea. Aceste învĕţăminte duc pe om departe, şi nu se póte ca cel ce urmésă cu staruinţă pe acésta cale sĕ nu ésă la capĕtul dorinţeĭ sale.

Fata şi luă ḑioa bună de la unchiaş şi se duse înainte, dupĕ ce i mulţumi pentru binele ce i 'l a facut.

Ea merse pênĕ ajunse în vêrful munteluĭ, dar când facu câţĭ-va paşĭ la vale, auḑi la spatele eĭ maĭ multe glasurĭ omenescĭ strigânduĭ sĕ nu se

www.dacoromanica.ro

ducă maĭ departe, căcĭ pădurile eraŭ pline de tâlharĭ carĭ o vor omorî, şi era pĕcat de frumuseţea şi de tinereţile eĭ. Florióra nu se spăimântă de aceste ameninţărĭ, şi merse tot înainte. Maĭ trecu ce trecu, şi aerul împrejurul eĭ începu sĕ resune de urlete de lupĭ şi de mugirĭ de alte fiare sĕlbatice, carĭ pareaŭ că soseaŭ in urma eĭ, gata s'o înghiţă, dar nicĭ acestea nu o înfricoşară, ci şĭ urmă éra calea înainte. Maĭ târḑiŭ încetară şi aceste urlete şi mugirĭ, dar începu a se nora pe cer şi a se auḑi tunete spăimêntătóre şi a se vedé fulgere şerpuind pe dinaintea ochilor copileĭ, pe când un vênt vijelios înălţa pulberea de pe jos de orbea pe or-cine 'l ar fi apucat pe acolo, cu tóte acestea, Florióra nu se temu nicĭ de mânia ceruluĭ, ci merse tot înainte, iar înapoĭ nu se uita nicĭ uă dată, până când ajunse în valea unde se înălţa palatul cel fermecat.

Acésta era uă clădire măréţă, cu totul şi cu totul de marmură albă împestriţată cu vine de aur şi săpată în miĭ şi miĭ de florĭ, în miĭ şi miĭ de figurĭ, care maĭ de care maĭ frumóse şi maĭ încondeiate. Ferestrele eraŭ de cristal cu cibuce împletite şi cu vulturĭ auriţĭ pe d'asupra lor, purtând câte uă corónă pe cap şi uă cruce în cioc. Porţile eraŭ de fer lucrat cu multă măestriă şi poleit cu aur şi cu argint, ear alăturĭ cu ele, pe câte un stîlp înalt câte un leŭ şi un pardos cu cómele de betélă care fîlfîiaŭ în aer şi streluceaŭ în raza sóreluĭ de nu te puteaĭ uita la ele. Zidurile curţiĭ eraŭ de pétră săpată şi îmbrăcate peste tot cu ederă şi cu leuruşcă, cari umplea aerul de miresme plăcute şi îmbĕtătóre.

De jur împrejurul palatuluĭ, sub învelitóre,

www.dacoromanica.ro

care era făcută de table de cristal de tóte feçele, se vedeaŭ înşiraţĭ sutimĭ de porumbeĭ de cristal, secĭ pe din întru, uniĭ maĭ marĭ, alţiĭ miḑlociĭ, ear alţiĭ maĭ micĭ, astfel că, de câte orĭ sufla vêntul prin eĭ, se auḑea uă musică dulce cu fel de fel de cântice carĭ fermecaŭ auḑul cu desmerdările lor. In drépta şi în stânga porţiĭ păzeaŭ doĭ ostaşĭ de sentinelă, în uniforme pline de firetur̆ şi cu câte uă lance de argint în mână.

Când puse Florióra buriana în încuietórea porţilor şi ele trosniră cu un sgomot spăimêntător, ceĭ doĭ ostaşĭ tresăriră de uă dată din somnul lor cel adînc şi deschiseră ochiĭ mirându-se de frumuseţea feteĭ pe care o vĕḑură.

Florióra ḑise atuncĭ: „Deschideţi-vĕ porţĭ de fer, că vine dómna vóstră.“ Şi porţile se deschiseră îndată şi ea intră în curte.

Ajungênd la uşile de la scară, ea făcu tot aşa ḑicênd şi acolo:

„Deschideţi-vĕ uşĭ de aramă, că vine dómna vóstră!“ Şi uşile se deschiseră, şi ea se urcă pe scară.

Apoĭ veni în capul scăriĭ şi ḑice éră: „Deschideţi-vĕ uşĭ de argint, că vine dómna vóstră!“ Şi uşile se deschiseră, şi ea înaintă pênĕ în fundul săleĭ. „Deschideţi-vĕ uşĭ de aur, că vine dómna vóstră!“ ḑise ea şi acolo. Şi uşile se deschiseră, şi ea intră unde dormea Domnul din Ḑorĭ pe tronul sĕŭ.

Acea încăpere era strelucitóre de petre scumpe şi nestimate cu carĭ eraŭ toţĭ pereţiĭ împodobiţĭ, şi pe carĭ jucaŭ raḑele sóreluĭ ce băteaŭ în ferestre, în cât Florióra clipea din ochĭ, neputênd privi în strelucirea foculuĭ ce schînteia pe ele.

www.dacoromanica.ro

Florióra se apropiă de tronul pe care zăcea Domnul din ḑorĭ adormit. El era frumos ca un lucéfér care luminéză pe un cer senin, dar tăcut, şi era têněr ca un mugur de curênd rĕsărit sub mîngîerile aeruluĭ de primăvară; facia luĭ era albă ca flórea crinuluĭ, dar ochiĭ luĭ închişĭ şi recĭ ca suflarea erneĭ. Cu tóte acestea se putea zări peptul sěŭ săltând de uă resuflare uşóră, ca luciul apeĭ ce abia se mişcă pe d'asupra unuĭ pescişor ce se ridică spre a eşi la lumină.

Fata stătu sě 'l privéscă fără a şĭ puté lua ochiĭ de pe dênsul, şi inima eĭ începu sě bată cu putere, parcă ar fi vrut sě i spuiă că era născută pentru dênsul şi el era născut pentru ea. Ea vru sě ĭ dé acele treĭ sărutărĭ, precum visase, dar 'şĭ aduse aminte că trebuia maĭ ântêiŭ de tóte sě 'l împodobéscă cu florile cele maĭ frumóse. Curênd se dete jos pe scară şi alergă la grădină ca sě culégă florile ce i trebuiaŭ. Nefericire! grădina era încuiată, şi grădinarul lipsea de mult timp d'acolo! Ce era de făcut! Ea căută pretutindine vre uă ólă cu florĭ, dar nu găsi nicĭ una. Se urcă éră sus şi intră din noŭ la Domnul din Ḑorĭ. D'uă dată şĭ aruncă ochiĭ asupra maĭ multor haine de domniţă carĭ eraŭ înşirate pe nisce cuiere de aur într'uă parte a aceleĭ încăperĭ; se duse spre ele, le căută pe tóte până dete peste acea care avea un sóre de diamant în pept, uă lună de mărgăritarĭ în spate şi doĭ lucéferĭ de aur pe umerĭ. Se îmbrăcă cu acea haină şi începu sě se privéscă într'uă oglindă mare şi sé se mire singură de frumuseţea eĭ.

Pe când sta astfel, fără a şĭ lua ochiĭ de pe o-

www.dacoromanica.ro

glindă, audi un glas strigând p'afară: „Florĭ! Florĭ frumóse! Cine vrea sĕ iea florĭ.“

Florióra alergă iute la uă feréstră, o deschise şi aplecându-şĭ capul jos, zări uă ţigancă care trecea cu un coş plin de florĭ pe cap.

— Florĭ! oh ce fericire! dise ea; tocmaĭ florĭ căutam şi nu le puteam găsi!

Apoĭ strigă pe femea cu florĭ şi 'ĭ dise sĕ viă la dênsa.

Ţiganca veni îndată.

Florióra se uită lung la ţigancă şi o cunoscu că era acea pe care o vĕduse cu câte-va dile maĭ 'nainte, căutând burienĭ de léc pe malul rîuluĭ şi apoĭ depărtându-se şi făcênd sĕ resune văile de cântecile eĭ.

— Par' că te aş cunósce, 'ĭ dise ea.

— Se póte, dar eŭ nu mĭ aduc aminte sĕ te fi vĕdut nicĭ uă dată, rĕspunse ţiganca prefăcută.

— Ce florĭ frumóse aĭ! 'ĭ dise Florióra. Cum le vindĭ.

— Nu le vênd pe banĭ, dise vêndĕtórea florilor, dar dacă 'ţĭ plac aşa de mult şi vreĭ sĕ le cumperĭ, ţi le daŭ în schĭmb cu haina ce o porţĭ.

— Cum se póte sĕ ţĭ daŭ haina de pe mine care e aşa de scumpă, precum o vedĭ! Dar sĕ 'ţĭ daŭ or câţĭ banĭ 'mĭ veĭ cere. Ce sĕ ţĭ daŭ? rĕspunde sĕ ne învoim.

— Or câţĭ banĭ veĭ voi sĕ 'mĭ daĭ nu fac cât florile mele, pe carĭ le am cules de pe piscurile cele maĭ înalte ale munţilor, unde fulgerile ceruluĭ se bat cu şerpiĭ ceĭ sburătorĭ, şi 'mĭ am pus viaţa în joc ca sĕ le ieaŭ d'acolo. Dar daca 'mĭ daĭ haina pe care o porţĭ, atuncĭ 'ţĭ voiŭ da şi eŭ florile mele.

www.dacoromanica.ro

— Eĭ bine, daca nu vreĭ altfel, étă haina mea şi dă-mĭ florile tele, ḑise Florióra. Şi scóse haina de pe dênsa şi o dete florăreseĭ, care lăsă florile eĭ în mâinele copileĭ şi se îmbrăcă ea cu haina cea mândră.

Florióra trecu atuncĭ într'uă altă încăpere ca sĕ alégă florile ce i păreaŭ maĭ frumóse şi sĕ le cureţe de foile cele uscate, apoĭ sĕ viă cu ele şi sĕ împodobéscă pe Domnul din Ḑorĭ.

In acest timp, ţiganca se apropiă de tronul Domnuluĭ din Ḑorĭ, şi fiind-că maĭ avea câte-va florĭ asemenea într'un osebit coşuleţ, le puse pe Domnul cel adormit, îl sărută de treĭ orĭ pe frunte şi pe ochĭ şi 'l făcu sĕ se deştepte din somnul cel amorţit

Când se deşteptă el şi o vĕḑu într'acel port de domniţă, şi înţelegênd că ea l'a sculat din amorţirea in care zăcuse atâţia marĭ de anĭ, o luă de mână şi 'ĭ ḑise:

„— Tu sĕ 'mĭ fiĭ mirésă, de óre-ce ţie 'ţĭ datorez viaţa care 'mĭ aĭ dat'o şi m'aĭ facut sĕ vĕḑ éra lumina sóreluĭ cea dulce.

Şi îndată ḑise sĕ se facă tóte pregătirile pentru nunta domnéscă, cea maĭ strelucită şi maĭ sĕrbătorită din câte nunţĭ s'aŭ aflat până într'acea ḑi.

Atuncĭ Florióra se întórse şi ea cu florile eĭ la Domnul din Ḑorĭ, dar vĕḑêndu'l sculat în picióre şi ţinînd pe ţiganca de mână, remase ca uă trăsnită în loc, fără a puté sĕ ḑică uă vorbă măcar.

— Cine este fata asta? întrebă Domnul din Ḑorĭ pe mirésa luĭ şi mirându-se de frumuseţea feteĭ cea rară.

www.dacoromanica.ro

— E grădinărésa nóstră, respunse ţiganca.

— Eĭ bine, ḑise Domnul din Ḑorĭ, daca e grădinărésă, ḑiĭ sĕ se ducă la locul eĭ în grădină, dar voiŭ ca în tóte dimineţele sĕ mĭ aducă un mănuchiŭ de florile cele maĭ frumóse carĭ vor înflori.

Florióra auḑind aceste vorbe, părăsi îndată locul unde se afla şi se coborî în grădină plângêndu-şĭ sórta care din noŭ începuse s'o gonéscă.

Intrând în grădină se aşeḑă pe uă bancă înaintea chiosculuĭ care era sĕ fiă locuinţa eĭ de aci înainte şi se puse éră pe plâns şi pe suspin. Apoĭ 'şĭ aduse aminte de unchiaşul care i a ḑis că dupĕ treĭ ḑile are sĕ viă s'o vaḑă, că póte va avea vre uă nevoiă de ajutorul sĕŭ. Şi cine altu putea s'o ajute în acele locurĭ streine unde nu cunoscea pe nimen şi unde toţĭ aceia cărora le a făcut bine sculânduĭ din amorţirea somnuluĭ lor celuĭ vrăjit s'aŭ arĕtat cu atâta nerecunoscinţă către dênsa!

Tot cugetând astfel, ea vĕḑu maĭ mulţĭ ómenĭ, bărbaţĭ şi femeĭ, carĭ veneaŭ din oraş ca sĕ se plimbe prin frumuseţile aceleĭ grădine încântătóre. „Toţĭ aceştia sunt deslegaţĭ de mine! ḑise ea în mintea eĭ; daca nu eram eŭ, nimen nu'ĭ maĭ scula din somnul lor vecin cu mórtea. Póte că va fi vre unul dintr'ênşiĭ care sĕ voéscă a mĭ face dreptate! Şi se apropiă de uniĭ din ostaşĭ carĭ o vĕḑuseră pe când ea venise sĕ le descânte de fermece şi le ḑise aşa :

— Mĕ cunósceţĭ, ómenĭ bunĭ, cine sînt eŭ?

Ostaşiĭ se uitară la dênsa, apoĭ 'şĭ deteră cóte şi respunseră că o cunosc.

—Daca mĕ cunósceţĭ că sînt eŭ care v'am scă-

www.dacoromanica.ro

pat de starea cea cumplită în care v'aţí aflat, pentru ce nu arĕtaţĭ Domnuluĭ vostru tot adevĕrul cum este? Etă că a venit uă femeă, uă streină, uă venetica dupe a lume mare, şi 'mĭ a luat locul lêngă acela care 'mĭ era scris sĕ 'mĭ fiă sociŭ mie, pentru că eŭ am venit în aceste locurĭ ca sĕ scap pe toţĭ din somnul cel vrăjit în care zăceaŭ. E óre drept ceea ce a făcut ea?

— Asta nu ne privesce pe noĭ, respunseră ostaşîĭ, şi se depărtară fluerând.

Maĭ târḑiŭ trecu uă femeă pe din aintea loculuĭ unde se puse Florióra sĕ şéḑă şi sĕ plângă durerea eĭ. Femea vĕḑênd'o cu ochiĭ plinĭ de lacreme se înduioşă şi o întrebă ce are de plânge aşa?

Fata 'ĭ spuse întîmplările eĭ şi o rugă sĕ se ducă la Domnul din Ḑorĭ şi sĕ 'l încredinţese că ea era care venise sĕ i deslege fermecul, dupĕ ce a făcut atâta cale şi a trecut prin miĭ de suferinţe şi de nevoĭ pênĕ s'ajungă la palatul sĕŭ, fi acum, cu cale este óre ca sĕ vià uă streină, uă necunoscută şi sĕ 'l amăgéscă făcêndu'l sĕ créḑă că dênsa era ursita luĭ care 'l mântuise, ear nu cea adevĕrată care a fost gonită şi urgişită sĕ fiă grădinărésă, în loc s'o facă sociă cum i se cădea?

Femea, dupĕ ce ascultă plângerea copileĭ, scóse un suspin şi 'ĭ respunse că nu putea sĕ facă ceea ce o ruga ea, fiind că dómna cea nouă a numit'o chiar atuncĭ sĕ 'ĭ fiă oglindărésă, şi nu 'ĭ venea prin urmare sĕ 'şĭ pérḑă postul ce 'l a căpătat şi de la care aştepta sĕ tragă marĭ folóse.

Florióra gemu şi nu maĭ ḑise nimic; femea se depărtă dupà ce o maĭ pivi cu ochiĭ înduioşaţĭ de sórta eĭ cea tristă.

— Ce am înţeles de mila ochilor şi de mîngî-

www.dacoromanica.ro

erea gureĭ, cugetă ea, daca mâna stă închisă şĭ inima rece la nevoile ce le simţ!

Apoĭ sĕ sculă din locul eĭ şi începu sĕ strebată grădina în tóte părţile, nesciind ce sĕ facă şi ce drum s'apuce.

Sórele scăpătase de câte-va minute şi nóptea veni îndată. Florióra, sdrobită de suferinţele eĭ şi de lacremele ce le vĕrsase, intră în chioscul eĭ şi adormi până a doa ḑi de diminéţă.

Astfel petrecu ea şi a doa şi a treia ḑi tot plângênd şi neputêndu-se mîngîia de nedreptatea ce i s'a făcut. Dar a treia ḑi, când deschise ochiĭ de diminéţă şi se gătea sĕ ducă mănuchiul de florĭ Domnuluĭ din Ḑorĭ, precum făcea în tóte ḑilele, ea vĕḑu stând lêngă patul eĭ pe unchiaşul care ascepta maĭ de mult sĕ se deştepte din somn.

Florióra sări în sus de bucuriă, vĕḑênd lêngă dênsa pe acel bêtrân, a căruĭ inimă o cunoscea cât de bună era pentru dênsa.

— Aşa é că m'am ţinut de cuvênt? ḑise unchiaşul; étă-mĕ ca am venit sĕ te vĕḑ. Acum nu te maĭ cerca sĕ 'mĭ spuĭ cele ce ţi s'aŭ întîmplat, fiind-că daca te vĕḑ aci, ear nu colo sus unde 'ţĭ era locul, am înţeles tot şi e prisos sĕ te maĭ întreb. Cu tóte astea, nu ţĭ face inimă rea, că Dumneḑeŭ nu dórme; crede într'ênsul, că dreptatea ţi se va face şi veĭ avé încă multe ḑile frumóse de trăit şi multe florĭ de împletit-ca sĕ te bucurĭ de ele, numaĭ sĕ m'ascultĭ ce ţĭ voiŭ spune eŭ şi sĕ facĭ cum te voiŭ învĕţa.

— Te ascult; voiŭ face tot ce mĭ veĭ ḑice, de óre-ce te privesc ca şi pe un părinte al meŭ, rĕspunse fata.

— Eĭ, étă daca e aşa, ḑise unchiaşul; peste

www.dacoromanica.ro

câte-va ḑile Domnul din Ḑorĭ va serba ḑioa nascerii sale, şi am aflat de la unii alţii din curte că are sĕ împarţă maĭ multe darurĭ la supuşii luĭ pentru serbătórea sa, şi că va întreba pe fiă-care ca ce dar i place sĕ ĭ cumpere. Când te va întreba şi pe D-ta, sĕ 'l rogĭ sĕ ţĭ aducă uă cruciuliţă şi uă păpusă de sfóră. M'aĭ înţeles?

— Te am înţeles, bunul meŭ unchiaş, şi voiŭ urma întocmaĭ dupĕ cum mĕ înveţĭ, respunse Florióra; dar dacă mĕ va întreba ce am sĕ fac cu ele, ce sĕ 'ĭ rĕspunḑ eŭ atuncĭ?

— Sĕ nu 'ĭ rĕspunḑĭ nimic, fără numaĭ ca asta e singurul dar pe care 'l doresci sĕ ţĭ facă, şi când ţĭ va aduce cea ce i veĭ cere, eŭ sînt aci, voiŭ veni sĕ ţĭ spuiŭ ce sĕ facĭ cu ele. Până atuncĭ, nu uita sĕ 'ĭ ducĭ în tóte ḑilele mănunchinl de florĭ ce ţi a cerut, dar sĕ i le ducĭ de diminéţă, când vor fi pline de rouă, şi sĕ 'ĭ ḑicĭ aşa: „Bietele florĭ plâng, daca n'aŭ gură sĕ vorbéscă şi ele.“

Florióra mulţumi unchiaşuluĭ pentru bunele învĕţăminte ce i da şi pentru interesul ce i purta, şi apoĭ se despărţiră unul de altul.

* *
*

Ḑilele trecură repeḑĭ pentru ceĭ fericiţĭ, triste şi duióse pentru ceĭ asupriţĭ de sórta lor. Tómna era tot frumósă şi plăcută, cum sunt tómnele în ţéra nóstră. Domnul din Ḑorĭ făcu nuntă mare şi se cunună cu acea pe care o creḑuse că era trimisă de ursita luĭ ca sĕ 'ĭ fiă soció.

In cele din urmă sosi şi ḑioa nascerii sale. Lumea era veselă, de óre-ce aştepta fiă-care sĕ priméscă darul ce 'l ceruse. In oraşul cel înmăr-

www.dacoromanica.ro

murit până maĭ de unădĭ, acum era numaĭ mişcare şi numaĭ veseliă; în locul tăcereĭ mormêntale care domnise atâţia marĭ de anĭ, acum resunaŭ cântice plăcute, rîsete de bucuriă; muncitoriĭ pămêntuluĭ începură éră sĕ sape şi 'şĭ pregăteaŭ ogórele de tómnă; proprietariĭ de viĭ puneaŭ culegĕtorĭ sĕ culégă viele lor şi sĕ facă vinul; uniĭ din eĭ trăgeaŭ rachiul din prune saŭ din tescovină, ear alţĭ strîngeaŭ mierea şi céra de la albinele ce le prăseaŭ; într'un cuvênt, tótă viaţa şi tótă activitatea se deşteptară din noŭ, şi ómeniĭ munceaŭ cu plărere, fiind-că vedeaŭ că munca este îndestularea, traiul cel bun şi fericirea pentru fiă-care.

In timpiĭ ceĭ maĭ de mult, ómeniĭ nu eraŭ cum aŭ ajuns în urmă. Beţia n'aducea sărăcia şi ticăloşiele de tot felul în casa Românuluĭ; hoţiele şi tălhăriele nu umpleaŭ închisorile ca în ḑioa de-aḑĭ, când ele nu maĭ aŭ destul loc ca sĕ încapa ḑecimile de miĭ de criminalĭ ce se înmulţesc pe ḑi ce merge, de e uă spaimă când cugetă cineva la acésta tristă stare de lucrurĭ! Bărbatul 'şĭ iubia femeia şi o îngrija despre tóte, ear femeia ţinea la bărbatul eĭ şi credea numaĭ în el. Copiĭ eraŭ ascultătorĭ şi supuşĭ părinţilor, de óre-ce eĭ munceaŭ pentru dênşiĭ şi pentru viitorul lor. Proprietariĭ trăiaŭ cu săteniĭ ca nisce fraţĭ, ajutându-se uniĭ pe alţĭ la or-ce nevoiă aveaŭ. Casa fiă-căruia era deschisă pentru or-cine venea sĕĭ céră ospitalitatea, fiă mare, fiă mic, şi toţĭ eraŭ primiţĭ şi ospĕtaţĭ cu bună voinţă când scăpătăciunea saŭ alte împrejurărĭ nefericite 'ĭ făceaŭ sĕ bată la uşa unora şi altora. Era timpul de aur, binecuvêntarea ceréscă asupra omenireĭ, pentru

www.dacoromanica.ro

că toţĭ trăiaŭ în frica luĭ Dumneḑeŭ, în respectul legilor şi datinelor ţěreĭ şi în iubirea cea frăţéscă.

Lumea s'a înrěutăţit acum; inima omuluĭ s'a rěcit; ea nu se maĭ mişcă nicĭ de lacrema věduveĭ, nicĭ de plânsul sěrmanuluĭ, nicĭ de suferinţele altuia; cea ce o mişcă astă-ḑĭ e numaĭ interesul; cineva se însóră numaĭ pentru interes; uă fată, fiă cât de urîtă, aibă un nume cât de rěŭ, dacă are avere se mărită, dacă e săracă, fiă şi frumósă şi cu bune purtărĭ, tot nemăritată va rěmânea. Daca ne ducem sé rugăm pe ceĭ maĭ cu putere pentru ceva, când aŭ vre-un interes de noĭ, ne împlinesc dorinţa, daca n'aŭ nicĭ un interes de noĭ, ne întórc spatele. Daca am merge maĭ departe pe těrêmul acesta, am descoperi lucrurĭ de carĭ ne am cutremura numaĭ spuindu-le, dar maĭ bine s'asvêrlim pana din mână şi sě lăsăm altora grijea acésta, ear noĭ sě urmăm istoria nóstră.

Am ḑis dară că serbarea nascerii Domnuluĭ din Ḑorĭ sosise. Atuncĭ Domnul se coborî pênă în scară şi chemă la dênsul pe toţĭ aceia carĭ 'ĭ ceruseră câte un dar, ca sě viă sě şĭ îl priméscă. Bărbaţĭ, femeĭ, toţi câţĭ eraŭ în serviciul curţeĭ se înşirară înaintea Domnuluĭ din Ḑorĭ şi primi fiă-care darul sěŭ, şi care cum şĭ îl primea se închina şi pleca. După ce plecară toţĭ, étă că vine şi Floriór a; dar ea nu i ceruse încă nimic, fiind că Domnul din Ḑorĭ uitase s'o întrebe şi pe ea, dar věḑênd'o atuncĭ, o chemă la dênsul şi 'ĭ ḑise.

— Tu eşti singură care nu mi aĭ cerut nimic; spune prin urmare ce dar vreĭ sě ţi fac, fiind-că numaĭ tu aĭ remas nedăruită dintrè toţĭ.

— Măria Ta, eŭ nu doresc sě am nimic de cât

www.dacoromanica.ro

uă cruciuliţă şi o păpuşe de sfóră, respunse copila.

— Te mulţumescĭ numaĭ cu atâta?

— Da, Mária Ta, e tot ce mĭ cere inima, şi alt lucru, fiă cât de scump, nu voiŭ sĕ mi se dé.

— Bine, dacă e aşa; ascéptă aci, şi dorinţa ţĭ va fi împlinită.

Apoĭ se urcă sus pe scară şi se întórse aducând feteĭ cea ce i a cerut.

Florióra luă cruciuliţa şi sfóra şi plecă iute în grădină.

După împărţirea darurilor, se întinseră mese marĭ în curte pentru sărăcime, şi uă altă masă strelucită sus în palat pentru socii domnescĭ şi pentru alte feçe marĭ de pe lângă tron. Lăutariĭ cântaŭ pretutindine, horele se învêrteaŭ între flăcăĭ şi fete, chiote de veseliă resunaŭ în tóte părţile, buţile cu vin se deşertaŭ pentru meseniĭ toţĭ, şi tótă serbarea ţinu până la scăpătatul sóreluĭ.

Domnul din Ḑorĭ şi socia sa eraŭ încă la masă când Florióra intră şi aduse Domnuluĭ un mănunchiŭ de florĭ, cele maĭ frumóse carĭ înfloriseră de curênd şi eraŭ încă stropite cu rouă, de şi roua se ridicase după ele, dar ea le udase cu lacremele eĭ. Toţĭ se mirară de frumuseţea florilor, ear maĭ ales Domnul întrebă pe fată;

— Cum de a ţinut până acum roua pe aceste florĭ.?

— Ele plâng dacă n'aŭ gură sĕ vorbéscă, respunse Florióra. Apoĭ se închină şi eşi repede pe uşe.

— Sĕrmană fată! ḑise Domnul din Ḑorĭ îndreptându-se către socia sa, cum nu uită ea sĕ

www.dacoromanica.ro

mi aducă în tóte ḑilele câte un mănuchiŭ de florĭ. De unde s'a pripăşit ea pe aci? că nu mi aduc aminte sĕ maĭ fi vĕḑut'o altă dată în curţile mele.

—Când veneam acĭ ca sĕ desleg fermecile acestuĭ palat, respunse socia domnéscă, am întâlnit'o pe drum muritóre de fóme, şi fiindu-mĭ milă de dénsa am luat'o cu mine ca s'o fac grădinărésă, cu voia Măriei Tale.

— Bine aĭ făcut; e aşa de frumuşică şi aşa de tristă o vĕḑ tot-d'auna de mi se rupe inima de sórta eĭ.

Auḑind aşa, Dómna îngălbeni la facia îndată; miĭ de cugete grosave 'ĭ trecură prin minte; ea 'şĭ muşcă buzele şi 'şĭ încruntă sprîncenile. Ore acea copilă nu va fi plăcênd sociuluĭ eĭ? Nu începe el s'o iubéscă? Póte că mâine poimâine o va schimba pe dênsa pentru Florióra!...

Atuncĭ simţĭ că i vine rĕŭ şi se sculă de la masă ḑicênd că a apucat'o un dor de cap aşa de mare că nu maĭ putea sĕ rĕmâiă până în capătul meseĭ.

Ea se închise apoĭ în casă şi nu maĭ vrea sĕ priméscă pe nimen până nu ĭ va trece rĕul de care suferea, ear pe de altă parte trimise sa chieme la dênsa pe unul din ómeniĭ ceĭ maĭ credincioşĭ ce 'ĭ avea.

Acesta era un ţigan înalt şi urît, cu facia aramiă şi pĕros de i cădea pletele pe ochĭ. Cum îl vĕḑu, ea 'ĭ ḑise ast-fel.

—Ascultă, Udreo, tu eştĭ un om sărac şi aĭ nevastă şi copiĭ; eŭ n'am făcut încă nimic pentru tine ca sĕ îmbunătăţesc sórta ta. Etă că a sosit timpul sĕ te ajut şi pe tine şi sĕ te fac om cum se cade, dându'ţĭ avere destulă cu care sĕ poţĭ

www.dacoromanica.ro

trăĭ pe viitor, tu şi copiĭ tĕĭ, în îndestulare şi în fericire, numaĭ sĕ facĭ şi tu ce ţi voiŭ ḑice eŭ, dacă vreĭ sĕ fie bine de tine.

— Voiŭ face tot ce mi veĭ ḑice, respunse ţiganul, numaĭ sĕ mĕ scap de ticăloşia în care mĕ aflu, cacĭ sărăcia a făcut cuib în pragul meŭ şi mĕ tem sĕ nu mĭ puiă capul astă-ḑĭ saŭ mâine.

—Etă dară ce aĭ de făcut; voiŭ sĕ mĕ scapĭ de grădinărésa cea tênĕră, pe care am adus'o acĭ de mila eĭ, şi acum vĕḑ că umblă sĕ 'mĭ strice casa şi fericirea pe care mi a dat'o Dumneḑeŭ. Sĕ te ducĭ dară în chioşc la dênsa pe când dórme, şi când o veĭ vedea adormită bine, s'o cauţĭ şi veĭ găsi la dênsa uă păpuşe de sfóră de mătase roşiă ; veĭ lua acea sfóră şi o veĭ sugruma cu dênsa, apoĭ s'o spênduri cu sfóra de uşa eĭ, sĕ crédă lumea că sa spênḑurat singură. Te aĭ pĕtruns bine de cele ce ţi am spus?

—Voiŭ urma întocmaĭ precum voescĭ, ḑise credinciosul ţigan, apoĭ voiŭ veni sĕ ţi spuiŭ ce am făcut.

— Când mi veĭ aduce respuns că ea nu maĭ trăesce, atuncĭ ţĭ voiŭ umplea căciula cu aur sĕ ţi ajungă pe tótă viaţa fără sĕ munceştĭ.

— Sĕ trăescĭ, Mărită Dómnă. Mĕ duc sĕ ţi înplinesc dorinţa maĭ curênd.

— Dute, dar fă lucrurile ast-fel ca sĕ nu te simţă nimen şi sĕ nu înţelégă civeva că tu aĭ ucis'o.

— Lasă pe mine, că dóră sînt om în tótă firea şi nu mĕ voiŭ purta copilăreşce.

Şi ḑicênd acésta, ţiganul se depărtă de lângă Dómna şi se îndreptă spre grădină ca sĕ 'şĭ puiă planul cel drăcesc în lucrare.

www.dacoromanica.ro

Acum înoptase de mult şi cerul era acoperit cu norĭ negrĭ de nu se zărea nicĭ uă steluţa măcar.

Ţiganul înaintă încetinel spre chioşcul grădinăreseĭ, apoĭ se opri în loc sĕ se descalţe ca sĕ nu resune paşiĭ luĭ pe petrişiul din grădină şi sĕ 'l auḑă cineva. Atuncĭ se apropiă de una din ferestrele chioşculuĭ şi se uită în întru ca sĕ vaḑă daca Florióra dormea saŭ era deşteptată, dar o găsi stând de vorbă cu unchiaşul eĭ, care venise s'o înveţe ce sĕ facă cu crucea şi cu sfóra ce o pusese sĕ céră. Ţiganul trase cu urechea sĕ'ĭ auḑă ce vorbeaŭ eĭ, dar vorbeaŭ aşa de încet că nu putu auḑi nimic.

D'uă dată unchiaşul se sculă sĕ plece, dar pân'a nu eşi afară, ţiganul avu destul timp sĕ se urce într'un pom d'alăturĭ şi sĕ se pitéscă în desimea frunzelor luĭ. Unchiaşul 'şĭ luă séra bună de la fată şi se duse fără ca nicĭ unul din eĭ sĕ simţă nimic din cele ce se petreceaŭ afară la uă depărtare de doĭ paşĭ de dênsa.

Florióra se găti de culcare fiind târḑiŭ, dar pênă a nu se culca, ea aşeḑă cruciuliţa pe uă masă, resimând'o de perete, şi puse păpuşa de sfóră la picórele cruceĭ, după cum o învĕţase unchiaşul, apoĭ îngenuchiă şi împreunându-şĭ mâinele amêndouĕ la pept, şĭ plecă ochiĭ lăcrămaţĭ a pământ şi făcu uă mică rugăciune.

Pe când ea se ruga ast-fel, se auḑiră nisce paşĭ carĭ se apropiaŭ cu multă ferélă de chioşcul eĭ, dar ea nu şĭ întrerupse rugăciunea eĭ. Paşiĭ carĭ se apropiaŭ maĭ resunară pucin, apoĭ nu se maĭ auḑĭ nimic.

www.dacoromanica.ro

După rugăciunea ce o făcu, Florióra şi îndreptă ochii către cruciuliţă şi 'i ḑise ast-fel:

— Cruciuliţă dumneata, te rog a mĕ judeca dacă e bine şi cu drept ceea ce mi se întîmplă. Eŭ am căutat de un an de ḑile sĕ găsesc poteca pe care sĕ pot venĭ la acest palat fermecat în care Domnul din Ḑorĭ zăcea îmărmurit în somnul sĕŭ cel vrăjit. Apoĭ dacă, dupĕ multe suferinţe ce am tras, şi prin măestria ce am întrebuinţat'o am făcut sĕ se deschiḑă tóte porţile cele încuiate şi am deslegat fermecele pretutindine, bine e şi cu drept sĕ fiă óre sĕ viă uă streină sĕ mi iea sociul care era ursit pentru mine, mântuitórea luĭ, şi eŭ sĕ fiŭ depărtată şi pusă aci ca grădinărésă la uă ţigancă venetică şi îndrăcită, care a amăgit pe Domnul acestuĭ palat că ea a venit sĕ 'l scape, ear nu eŭ.

Cruciuliţă dumneata, dacă ast-fel ţi e dreptatea, apoĭ eŭ mĕ voiŭ spênḑura cu astă sfóră, şi tu fă sĕ ésă la lumină dreptătile mele după ce voiŭ muri eŭ!

Florióra abia ḑise aceste vorbe din urmă, când uşa se deschise repede cu un sgomot spăimêntător care o făcu sĕ sară drept în picióre şi sĕ şĭ ascunḑă ochiĭ în mâinele eĭ, când vĕḑu pe acela ce intră la dênsa.

Era Domnul din Ḑorĭ, care, coprins de curiositate ca sĕ vaḑă ce voia sĕ facă Florióra cu crucea şi cu sfóra ce 'ĭ ceruse, venise pe furişĭ sĕ se încredinţeze cu ochiĭ luĭ despre planul copileĭ.

— Ba nu aşa, Florióră dumneata, 'ĭ ḑise el intrând, sĕ nu facĭ cea ce te am auḑit ḑicênd,

www.dacoromanica.ro

că e pĕcat de dumneata, şi eŭ nu voiŭ suferi sĕ ţi se facă acéstă nedreptate.

Florióra ridică ochiĭ eĭ frumoşĭ şi plinĭ de lacreme asupra Domnuluĭ din Ḑorĭ şi privindu'l cu uă căutătură dulce şi plină de iubire, i ḑise ast-fel.

— Prea Inălţate Dómne, nu este mărirea şi nu este nicĭ dorinţa de a mĕ înavuţĭ care m'a făcut sĕ viŭ atâta cale şi sĕ înfrunt atâtea miĭ de piedice grosave până s'ajung aci pentru ca sĕ te întorc la viaţă şi la lumina sóreluĭ, dar este fericirea ce am simţit'o de a ţĭ face acest bine. Când am venit aci, când am intrat în încăperea unde te aflaĭ zăcênd adormit pe tronul cel strelucit al Măriei Tale, când te am vĕḑut aşa de tênĕr şi de frumos ca lucéfĕrul , értă-mĕ daca cutez a vorbi asfel, dar am remas uimită, vederile mi s'aŭ turburat, inima a săltat în peptul meŭ pentru ântêia óră de uă simţire dulce şi necunoscută pentru mine, căcĭ, din minutul acela, am simţit că te iubeam ; şi acum daca ţi am spus tot ce ţineam ascuns în sufletul meŭ, ridică-mĭ viaţa daca vreĭ, dar nu voiŭ înceta de a te iubi până la cea după urmă a mea suflare.

— Eŭ vĕḑ că m'am încelat, ḑise Domnul din Ḑorĭ ; tu eştĭ acea care aĭ fost ursită pentru mine, şi tu prin urmare veĭ fi socia sufletuluĭ meŭ. Acea care a cutesat sĕ'mĭ amăgéscă cu atâta neruşinare va fi resplătită cu urgia mea pentru cea-ce a făcut ; ascéptă prin urmare şi veĭ vedé singură cea-ce are sĕ se întîmple şi cum aĭ sĕ fiĭ resbunată pentru nedreptatea ce aĭ suferit. Părăsesce dară acest loc unde nu se cuvine sĕ

www.dacoromanica.ro

mai stai, şi vino cu mine sus în palat unde 'ţi este locul pe tronul meŭ alăturĭ cu mine.

Şi ḑicênd aşa, el o luă de mână şi eşi cu dênsa din chioşc, dar abia făcură câţĭ-va paşĭ, când auḑiră un sgomot ca de ceva greŭ care căḑu de sus. Era ţiganul, care cunoscênd glasul Domnuluĭ stăpânuluĭ sĕŭ, fu coprins d'uă astfel de frică în cât sĕ lăsă se caḑă drept la picióreIe luĭ.

— Cine eştĭ tu şi ce cauţĭ aci? îl întrebă Domnul din Ḑorĭ.

— Ertă-mĕ, stăpâne, şi îndură-te de mine, respunse ţiganul atuncĭ, şi 'ĭ spuse cea-ce îl însărcinase dómna sĕ facă.

Domnul din Ḑorĭ se încruntă când află cugetul cel negru al aceleĭ femeĭ îndrăcite, şi chiar în nóptea acea a dat ordin s'o puiă în fére şi s'o închiḑă într'uă temniţă adâncă.

Adoa-ḑĭ de diminéţă, curţile domnescĭ se umplură de lume, care venea din tóte părţile sĕ privéscă măréţa şi tot uă dată înfiorătóre pregătire ce se facea.

Pe de uă parte, grădinărésa se arătă în ochiĭ privitorilor îmbrăcată în haina de domniţă care avea sórele de diamant în pept, luna de mărgăritarĭ în spate şi lucéferiĭ de aur pe umerĭ, stând pe tron alăturĭ cu soçiul eĭ domnesc şi strelucind de marea eĭ frumuşeţe, éră pe de alta, femea cea amăgitóre, îmbrăcată într'uă cămaşă lungă, cu picióreIe góle şi cu pĕrul despletit, între patru ostaşĭ armaţĭ, urmând cu capul plecat un călăŭ îmbrăcat în roşiŭ care o ducea la uă spênḑurătóre ce era înălţată lângă pórta cea mare, unde poporul strîns acolo o întîmpina cu huiduirĭ şi cu blesteme de tot felul.

www.dacoromanica.ro

Puçin dup'acésta, Domnul din Ḑorĭ fácu nuntă mare şi serbă cununia sa cu Floriόra în miḑlocul musicelor şi ospeţelor celor maĭ strelucite.

Maĭ multe ḑile fericite trecură pentru amêndoĭ soçiĭ ceĭ tinerĭ, carĭ se iubeaŭ cu cel maĭ adevĕrat amor, de se perdeaŭ din ochĭ de multă iubire ce simţeaŭ unul pentru altu.

Floriόra nu se arătă nerecunoscĕtόre către unchiaşul de la care vĕḑuse mult bine; ea i dete uă locuinţă în curţile domnescĭ, unde şĭ avea regulat mâncarea din tόte ḑilele şi tot ce i trebuia pentru ca sĕ petrécă fără nicĭ uă grije remăşiţa ḑilelor câte maĭ avea de trăit.

Intr'uă ḑi, Domnul din Ḑorĭ primi scire de la un alt Domn vecin ca sĕ se gătéscă de bătaiă. Acest Domn era părintele femeeĭ celeĭ d'ântêiŭ a Domnuluĭ din Ḑorĭ, care aflând despre noua căsătoriă a fostuluĭ eĭ soçiŭ, cerea acum sĕ i întόrcă averea ce o primise el de la dênsa, şi pe care nu i o întorsese încă pentru fapta ce o făcuse fermecând palatul sĕŭ şi îmărmurindu'l pe dênsul şi pe toţĭ supuşiĭ luĭ. El se pregăti dară de bătaiă chiar de a doa ḑi, după primirea aceşteĭ scrierĭ.

Oştile amêndoă se întîlniră la jumătatea cale dintre ţĕrele ce intraŭ în luptă. Bătaia ţinu din sόre în sόre treĭ ḑile da rândul. A treia ḑi năvălitoriĭ fură bătuţĭ şi risipiţĭ în tόte părţile, ear Domnul din Ḑorĭ 'i fugări până în zidurile cetăţiĭ lor. Acolo se opri şi 'şĭ aşeḑă tabăra înaintea cetăţiĭ, fiind-că înoptase de tot şi el nu cunoscea bine tόte cotiturele aceluĭ loc strein pentru dênsul.

El puse maĭ multe sentinele împrejurul cortuluĭ sĕŭ şi altele împregiurul tabăreĭ la uă mică

www.dacoromanica.ro

depărtare unele de altele, ca sĕ prevegheze mişcările impresuraţilor în timpul nopţiĭ, apoĭ cercetă tóte armele şi muniţiunile oştaşilor, şi după ce făcu tóte acestea, dete ordin sĕ se ducă fiăcare la culcare şi se retrase şi el în cortul sĕŭ ca sĕ iea puçin repaos.

*
* *

Era mieḑul nopţeĭ trecut; liniscea cea maĭ adâncă domnea pretutindine; nicĭ uă cântare de cocoş şi nicĭ un lătrat de câine nu se maĭ auḑea de mult; nicĭ un sgomot nu întrerupea tăcerea nopţiĭ, afară de rarele întrebărĭ ce şĭ făceaŭ sentinelele între ele strigându-şĭ cu un glas prelungit: „Cine veghéză?“ toţĭ ceĭ lalţĭ se aflaŭ cufundaţĭ în somnul cel maĭ dulce după uă luptă de treĭ ḑile ce o avuseseră.

De uă dată se simţi un mic sgomot împrejurul sentinelelor din facia cetăţiĭ. Câţĭ-va ostaşĭ se strînseră la un loc şi se ascunseră după nisce copacĭ groşĭ ca sĕ vaḑă ce este; eĭ vĕḑură deschiḑêndu-se portiţa cea mică de sub pórta cetăţiĭ şi eşind printr'ênsa uă femeă îmbrobodită şi înfăşurată într'un vĕl cenusiu lung până la picióre, părea ca uă umbră care se arată nóptea printre morminte când luna e în scădere şi pe cer se împung noriĭ întrecêndu-se s'o înghiţă în sînul lor cel neguros.

Ea se strecură pe lângă zidurile cetăţiĭ, apoĭ se opri într'un colţ şi stătu acolo ca la un minut; dup'acea se apropiă puçin câte puçin de tabără ţiind un mânuchiu de buriene în mână şi şoptind din gură câte-va cuvinte de descântice vră-

www.dacoromanica.ro

jitorescĭ ce nu le putură audi ostaşiĭ; apoĭ maĭ făcu câţĭ-va paşĭ îndreptându-se spre cortul Domnuluĭ din Ḑorí şi oprindu-se la fiă-care pas ca sĕ vaḑă dacă nu era descoperită de cine-va. Când ajunse la vr'uă treĭ stînjenĭ de cortul domnesc, ridică mâna în sus şi vru sĕ arunce burienele eĭ asupra cortuluĭ, dar ostaşiĭ carĭ o pândiseră şi o urmăriseră pe departe, năvăliră d'uă dată asupra eĭ şi puseră mâna pe dênsa. Ea vru sĕ se apere cu o sabiă ce o avea ascunsă sub haina eĭ cea lungă, dar cercarea eĭ fu deşértă, de óre-ce ostaşiĭ o desarmară şi o duseră îndată la cortuluĭ Domnuluĭ lor.

— Ce este? ce se întîmplă? întrebă Domnul din Ḑorĭ tresărind din somn la sgomotul ce'l făcură ostaşiĭ.

— Ce sĕ fiă, Măria Ta, respunse unul dintr'ênşiĭ, am găsit uă femeă care se cerca sĕ se apropie de cortul Mărieĭ Tale şi sĕ 'l farmece cu burienele astea ce i le luarăm din mână, şi putea chiar sĕ te taie cu sabia ce o avea ascunsă şi de care o desarmarăm. Atuncĭ am pus mâna pe ea şi am adus'o aci ca sĕ otărescĭ cu dênsa cele ce veĭ crede de cuviinţă.

— Unde e acea femeă? sĕ mi se înfăcişeze îndată, ḑise Domnul din Ḑorĭ.

Ostaşiĭ eşiră, şi peste un minut se întórseră aducênd pe femea cea prinsă de dênşiĭ.

Atuncĭ începură şi ḑorile a se revĕrsa pe cer, şi Domnul putu se vaḑă la lumina ḑileĭ cine era acea femeă care umbla se 'l fermece. El scóse d'uă dată un strigĕt de mirare.

— Tu eştĭ! ḑise el; tu care mĭ aĭ fost uă dată soçiă, care aĭ fermecat palatul meŭ şi m'aĭ ador-

www.dacoromanica.ro

mit pe mine şi pe toţĭ supuşiĭ meĭ, şi acum viĭ sĕ facĭ tot aşa pentru ca sĕ mĕ perḑĭ dinpreună cu tótă ostea mea! Ascéptă dacă e aşa, să veḑĭ ce ţi se pregătesce pentru cutesarea nelegiuitelor fap te ce te aĭ cercat sĕ facĭ.

Atuncĭ ḑise sĕ i se aducă un cal, cel maĭ neinvĕţat din câţĭ era în tabără apoĭ puse sĕ o lege cu piciórele de códa caluluĭ, şi după ce o legară bine, maĭ mulţĭ ostaşĭ deteră cu bicele în cal, care speriindu-se de atâtea bătăĭ se sĕlbătăcĭ şi o luă da fuga peste câmp têrênd după dênsul pe femea priponită de códa luĭ, cale de uă ḑi şi uă nópte, prin tóte petrişele şi bolovaniĭ ce 'ĭ intîlnea, şi unde i se atingea cărnicica i cădea şi bucăţica, până n'aŭ maĭ remas de cât ósele dintr'ênsa.

Auḑind despre acésta, părintele aceleĭ pĕcătóse femeĭ veni cu cheile cetăţiĭ, cu pâine şi cu sare sĕ se închine la Domnul din Ḑorĭ care fusese învingĕtorul sĕŭ, dar el nu vru sĕ priméscă cheile cetăţiĭ.

— N'am venit se ţĭ cotropesc ţéra, ḑise el, dar am venit sĕ mĭ resbun asupra fiiceĭ tale care mĭ a făcut mult rĕŭ, şi acum s'a cercat sĕ mĭ facă alte rele ca sĕ mĕ stingă din lume. Ţineţĭ prin urmare ţéra şi domnesce în ea în pace şi în linisce, ear când te veĭ otărî sĕ te scolĭ cu bătăliă asupra cuiva, mĕsóră-ţĭ maĭ ântêiŭ puterile, ca sĕ nu o paţĭ cum a păţit'o şórecele, care vrênd sĕ şĭ atîrne uă tigva de códă n'a maĭ încăput pe gaură, până când a dat un motan peste el şi 'l a mâncat.

Dup'acésta Domnul din Ḑorĭ se găti de plecare, şi a treia ḑi ajunse în ţéra sa şi la palatul sĕŭ,

www.dacoromanica.ro

unde găsi pe Florióra, care vĕḑêndu'l se aruncă în braçele luĭ şi 'l umplu de sărutările eĭ cele maĭ fragete.

Eĭ vieţuiră mulţĭ anĭ în urmă într'uă fericire care n'a fost turburată de nicĭ uă grije, de nicĭ uă întristare, afară de acea ce o simţiră pentru mórtea unchiaşuluĭ, care înainte de a şĭ da sufletul 'i bine-cuvêntă şi le preḑise că ţéra lor va înflori şi va fi fericită, pe cât timp Domnitorul şĭ va iubi poporul cu inima curată, ear ómenii vor ţine la ţéra lor maĭ mult de cât la or ce interes, şi chiar maĭ mult de cât la viaţa lor.

---

www.dacoromanica.ro

PARTEA FABULEI SI PARTEA ADEVERULUI

Scriinda céstă istorióră, aşa precum am sciut'o, n'am fost de loc aplecat a da creḑĕmênt fermecelor şi vrăjitorielor ce se găsesc într'ênsa. Astă-ḑĭ sunt prea puçinĭ aceia carĭ maĭ cred în asemenĭ lucrurĭ supranaturale.

Scopul principal al acesteĭ scrierĭ a fost numaĭ ca s'arătăm că de multe orĭ cea maĭ simplă poveste coprinde în sine învĕţăminte destul de folositóre pentru cine scie şi voesce a le descoperi de sub vĕlul cel misterios şi alegoric în care ele se ascund adesea.

Femeea care fermecase pe soçiul eĭ şi pe toţĭ de lângă dênsul represintă rĕutatea, resbunarea tirania, împilarea, carĭ sunt atributele unuĭ suflet ambiţios care se vede decăḑut din mărirea în care s'a aflat. Nobilul soçiŭ nu o putea suferi şi a căutat sĕ se despartă de dênsa de óre-ce e fórte natural ca or ce om cu principie frumóse, cu caracter generos şi nobil, nu póte face causă comună cu perversitatea, cu urîciunea fisică şi morală a aceleia cu care fusese condamnat sĕ trăéscă. Cea-ce s'a întîmplat în urmă a justificat îndestul instinctul aceluĭ om care nu s'a încelat judecând aplecările rele ale celor maĭ mulţĭ urîţĭ şi sluţĭ din natură.

Fermecele prin care îndrăcita femeă a ador-

www.dacoromanica.ro

mit pe domnitorul şi pe supuşiĭ luĭ probézǎ cǎ acolo unde rĕutatea şi resbunarea aŭ esercitat influenţa lor, atât suveranul cât şi poporul trăesc ca în nesimţirea somnuluĭ, care nu'ĭ lasă sĕ vadă şi sĕ cunóscă pericolele în carĭ se află sub un asemenea regim.

Floriόra, care era născută bine şi care primise uă crescere alésă, aflând starea cea ticălósă în care cădluse acel nefericit popor din preună cu suveranul sĕŭ, a plâns, cum plâng adesea sufletele cele nobile carĭ şĭ iubesc patria şi o vĕd ajunsă în aşa ticălosiă; ea a vrut s'o scape de pe marginea priporuluĭ, precum ómeniĭ ceĭ luminaţĭ şi bine-voitorĭ se cércă adesea s'o facă. Pentru acest măreţ scop ea a înfruntat tóte pericolele, a învins tóte pedicele câte le a întîlnit în calea eĭ. Dar buna-voinţa eĭ nu era de ajuns pentru sufletul eĭ cel tênĕr şi fără destulă esperienţă, pentru ca sĕ descopere calea ce o va conduce la ţinta eĭ; acéstă cale i o va arĕta unchiaşul, a căruĭ bĕtrâneţe plină de esperienţe i a servit de călăusă în tóte împrejurările cele maĭ dificile în carĭ s'a aflat ea.

Pescerea cu licuricĭ e locul luminelor; érba férelor este sciinţa care este cheia cea maĭ sigură a tutulor întreprindelor omenescĭ. Dar spre a o căpăta, avem nevoiă de ajutorul celor treĭ zîne surorĭ; Munca, Răbdarea şi Mintea saŭ inteligenţa.

Floriόra, astfel armată cu tot ce i trebuia, a reusit sĕ şĭ ajungă la scop. Dar acum începe rolul rivalităţilor, carĭ sunt însuşirile sufletelor celor micĭ. Pentru ce tu, şi nu eŭ? Ce mĭ pasă mie de tóte sacrificiele ce le aĭ făcut tu pentru

www.dacoromanica.ro

ca sĕ mântuĭ uă ţéră şi apoĭ sĕ domnescĭ asupra eĭ! Eŭ care n'am făcut maĭ nimic, voesc cu tóte acestea sĕ domnesc şi voiŭ domni cu or ce preţ.„ Eată cum cugetă intriga şi cum reuşesce une-orĭ, când nu scie cine-va s'o desmasce şi sĕ se feréscă de ea!

Dar scurtă va fi tot d'auna împĕrăţia reilor! Dreptatea va triumfa pênĕ în cele din urmă, de óre-ce dreptatea e a luĭ Dumneḑeŭ, şi adevĕrul va eşi la lumină, de óre-ce adevĕrul e ênsuşi Dumneḑeŭ!

Eată dar morala fabuleĭ ce am putut scóte din istorióra nóstră prin scurta analisă ce i făcurăm, şi étă ce vedem că ar fi bine sĕ facă toţĭ aceia carĭ daŭ publicităţiĭ tóte basmele ce le aud din gura poporuluĭ, mărginindu-se numaĭ în partea lor cea miraculósă şi fictivă şi neţiind séma de nicĭ una din învĕţămintele ce se ascund adesea în forma lor cea alegorică.

FINE

www.dacoromanica.ro